

від представників радянської влади, а й від медпрацівників усіх рангів.

Незадовго до своєї кончини вона вирішила складну науку цілительства передати онуці Софійці, яку і назвали в її честь.

Завдяки бабусі дівчина вирішила обрати професію лікаря-психіатра «.. і лікувати не тільки людське тіло, а й хвору душу...»

Сподівання бабусі збулися - Софійка згодом стала хорошим лікарем.

Небагато місця у творі відвів автор негативному персонажу Володі Федоренку, якого односельці охрестили «партизаном». І коли йому довірили посаду голови сільської ради, він показав запобігливість перед начальством і повну нікчемність.

Прикладом може бути досить цікавий і реалістичний епізод, в якому Федоренко пообіцяв Софії Тарасівні, що відправить її до тюрми, якщо вона не доведе на ділі, що справді лікує, а не обманює людей. І поставив старенькій умову - до весни вилікувати сліпу кобилу Даму.

Читач щиро співчуває народній цілительці і разом з нею радіє, коли вона в цьому ідеологічному поєдинку перемогла.

У другій частині роману увагу читача привертає образ Микити Чурди. З Першої світової він війни повернувся розумово ущербленим і прибрав собі нове прізвисько - Вільгельм, яке згодом унаслідували його нащадки.

Глибоке співчуття викликає Марфа, донька Микити.

Перед війною з фашистською Німеччиною її жорстоко оговорили і після показового судового процесу відправили до сталінських таборів.

Читаємо твір і мимоволі думасмо, скільки ось таких безвинних людей страждало і навіть гинуло в жорнах радянської державної судової машини.

Через багато років уже після амністії повернулася Марфа в рідне село з сибірських таборів та не сама, а з дочкою Світланою, яку прижила в місцях заслання.

Дівчина виросла, стала красунею, але парубки в селі зневажливо обминали її. Згодом доля Світлани, як і її матері, склалася безрадісно.

Роман охоплює період майже в століття. Щодо ідеї, то художній твір, який спеціально не пишеться заради неї, має чимало ідей. Про деякі з них автор може і не підозрювати. Але найдужче і найяскравіше проступає в романі ідея людського щастя. Суть його полягає не тільки в тому, щоб жити в парі на основі кохання, але й бути одне одному вірними. Це дає моральну силу почуватися справжніми людьми і робити життя щасливим.

Роман «Срібне весілля» Станіслава Маринчика змістовний, пізнавальний і при тому читабельний, отже, має бути виданим масовим тиражем.

Сергій ДЗЮБА

ОГОЛЕНІ ДУШІ

Слапчук Василь. Осінь за щогою: Роман. - К.: Факт, 2006. - 280 с.

Сорока Петро. Денники 2004 - 2005. - Тернопіль: Сорока, 2006. - 364 с.

«Зміст моєї книги - я сам. Люди, як правило, розглядають один одного, я ж пропоную заглянути в себе», - зізнання Монтеня пригадалося вчора, коли читав двох наших «майже класиків» - Василя Слапчука та Петра Сороку.

Обидві книжки побачили світ недавно, а до мене завітали взагалі в один день. Сороку прочитав уранці, а Слапчука - ввечері і потрапив під чари обох.

Тексти Василя Слапчука - невловимі, мов сонячні зайчики. Вони - теплі, нестримні, іронічні та лагідні водночас. А ще - невагомі. Якби навіть на книжці не вказали автора, кожен, хто читав Слапчука (хоча б мої улюблені поетичні «Мовчання, адресоване мені» та «Укол годинниковою стрілкою»), одразу б впізнав цей фірмовий стиль: віхолу дотепних діалогів, де мало не кожна фраза - афоризм.

Якось я назвав Василя «українським китайцем». Думаю, коли його нарешті перекладуть цією дивною мовою, він матиме ще один прикольний фан-клуб - мільярда півтора маленьких китайців...

«Осінь за шокою» можна читати з будь-якої сторінки. Все одно потрапите у тенета трагікомічних стосунків Чоловіка та Жінки, Письменника і його Головних Героїнь.

«Дорогі мої, мамо й тату, знайомтеся, цю дівчину я знайшов у калюжі...» - це - квіточки! Пристрасті вирують шекспірівські, але, дякувати Слапчуку, всі - живі і відносно здорові:

- Сьогодні я буду такою розпусною, що ти запам'ятаєш цю ніч на все життя.

Я погоджуюся:

- Цю ніч я запам'ятаю надовго.

Цієї ночі я покинув курити.

Власне, збагнути Слапчука - справа невдячна. Він розповідає про все і при цьому не говорить нічого. Начебто стверджує, що «привиди не пахнуть», а вони шведняють собі сторінками книжки - живесенькі і духмяні (не інакше кожен флакон французьких парфумів на себе вилив і у кожного - осінь за шокою)!

«Людам як можна більше часу потрібно спілкуватися в цілковитій темряві... У темряві ти сам змальовуєш собі все, на що наштотуєшся...»

Що тут скажеш? Китайці відпочивають...

Василь написав свій третій і, на мою думку, поки що найкращий роман. Як і «Сліпий дощ»(2003) та «Дикі квіти»(2004), нова книжка також з'явилася у «фактівській» серії «Excerptis excipiens» - рідкісна послідовність! А якщо пригадати, що у пана Фінкельштейна постійно друкується ще й Оксана Забужко (котра теж, між іншим, як і Слапчук, родом із Волині), яка найбільше сьогодні, як на мене, заслуговує на Шевченківську премію, то треба віддати належне і видавцеві.

А ось Петро Сорока - тепер сам собі і автор, і видавець. Якщо попередні його п'ять денників («Сповідь сльозою», «Пам'яті навперейми», «Рік подвійних райдуг», «Найкраще помирати в понеділок» та «Голос із притвору») вийшли у «Джурі», то шоста книжка, яка так і називається - «Денники» - побачила світ вже в «Сороці».

Здавалося б, що спільного між Слапчуковою «Осіню...» і «Денниками» Сороки? А ви прочитайте їх одна за одною! У своєму щоденниковому романі-сповіді (а це, без сумніву, саме художня проза, а не публіцистичні нотатки чи есеї), Петро Сорока не боїться «беззастережно перед усім світом оголювати душу, відкривати темні й світлі сторони свого життя», як, до речі, і Василь Слапчук, для котрого не існує жодних табу). І сповіді їхніх душ - прекрасні та справжні, мов веселки!

Бо нерідко буває так, що і певна літературна школа в автора за плечима, і життєвого досвіду не бракує, та й інтелект - височенний, мов Еверест, але тексти (такі начебто хитромудрі і «закручені») не зачіпають за живе, не розчулюють і не дратують. Вони - мертві. Це - все одно, що приготувати страву з дорогих і якісних та свіжих продуктів, проте - без солі, цукру, перцю та інших милих кожному з нас спецій. Їсти сяк-так можна, але ж за тиждень подібної дієти - завиєш! Правда, треба визнати: оті неживі книжки - чудове снодійне. Я, наприклад, починаю позіхати вже буквально на перших сторінках такої «літератури», тому завжди тримаю напоготові кілька жадливо нудних томів - а раптом знадобляться від безсоння?!

На відміну від подібної псевдоінтелектуальної та псевдомодерної писанини, у Петра Сороки - власний блискучий стиль та потужна енергетика (і, що важливо особисто для мене, - позитивна). Навіть коли він іде над прірвою, то почуватися щасливим. Він - письменник-філософ зі своєю версією світобудови та світосприйняття:

«У любові - як в озонному шарі.

Хочеш жити - люби.

Хочеш досягнути вічне життя - люби.

*Хочеш бути щасливим - люби.
Люби і все інше дасться тобі».*

«Денники» українського письменника Петра Сороки можна порівняти з шедеврами Руссо та святого Августина, щоденниками Довженка, Ренара та Гонкурів, сповідальною прозою Пришвіна і Макса Фріша. У них, як і в Слапчукову «Осінь...», можна заглибитися з будь-якого місця і повернутися з коштовними перлами.

«Коли людина робить добро, то майже завжди натикається на перешкоди і труднощі, а коли зло - все йде гладко і легко. Це особливо відчувається у письменстві. Книги обезлюднюючі й темні народжуються швидко і безболісно... а книги світлі, божі, покликані допомогти одрятувати душу, народжуються в муках і в муках пробиваються до читача», - справедливо зауважує пан Петро. Щиро бажаю «Осені...» та «Денникам» найкоротшої дороги до читачьких сердець!

Михась Ткач

«СУЧА ДОЧКА» ЯК ДЗЕРКАЛО РАДЯНСЬКОЇ ДОБИ

**(Валентина Мастерова. Суча дочка. Роман. - Чернігів; КП
«Видавництво «Чернігівські обереги», 2005)**

Не часто останнім часом доводилося натрапляти на книгу, яка б з перших і до останніх сторінок тримала в полоні, яка б не тільки схвилювала, а й змусила задуматися над прожитими літами, викликала б у мене як представника старшого покоління ностальгію за минулим. Саме такою книгою для мене став роман Валентини Мастерової «Суча дочка». Я прочитав цей твір двічі, але відчуваю потребу повернутися до нього ще.

У центрі роману - проста сільська дівчина Олена, котра в умовах соціалістичного суспільства одягає терновий вінок. Після закінчення десятирічки в пошуках кращого життя вона, наслідуючи інших дівчат, зокрема за порадою сусідки і подруги Люби, їде до міста, де доля кидає її на випробування. Ця життєвоправдива, драматично-трагічна оповідь розворушила в моєму серці багато бентежного і болючого. Герої в ній такі живі, що, здається, раніше жив з ними, зустрічався не раз, вирішуючи якісь справи. В романі багато чого імponує мені - соціальний стан героїв, стиль письма, композиція, сюжетна лінія, динаміка, з якою розвиваються події.

Етично-моральні колізії твору надто складні, спонукають до роздумів. Звичайно, не все однозначно сприймається, і це природно. Та в цілому роман - високохудожній. Я б сказав більше - після Шевченкової «Катерини» такого яскраво-драматичного жіночого образу в українській літературі ХХ століття треба пошукати.

Доля героїні твору - це доля багатьох дівчат, які в 70-80-і роки минулого століття прагнули здобути свободу, звільнившись від колгоспного ярма. Та й не тільки дівчат, а і юнаків, котрі часом обпалювали крила об гарячий асфальт, навіки роздвоївши душу між містом і селом. Адже не так легко і просто порвати з рідною землею, батьківською хатою, квітучими луками і замріяними галями - місцями, де промайнуло дитинство.

Слід сказати, що в ті роки молодь масово залишала село. І не у пошуках шматка хліба - на той час селянин уже виліз із повоєнних злиднів, хоч і не збудував хороми, але мав пристойну хату, - а в пошуках інших цінностей - духовних. Бо як не старалися партійні ідеологи, а стерти грані між містом і селом (треба віддати належне, у цьому плані тоді, порівняно з сьогоdnішнім днем, робилося набагато більше) їм не вдалося. Зруйнувавши свого часу патріархальний уклад, народні звичаї та традиції, зупинити деградацію села було вже несила. Молода людина